

Τώρα αρχίζει η παραγραφή

του Πέτρου Ι. Παραρά

Κατά την συζήτηση στη Βουλή επί των προγραμματικών δηλώσεων, ο αρχηγός των “Ανεξάρτητων Ελλήνων” Παν. Καμμένος υποστήριξε (7.7.2012) ότι η προηγούμενη Βουλή που προέκυψε από τις εκλογές της 6^{ης} Μαΐου διαλύθηκε, τελικώς, λόγω αδυναμίας σχηματισμού κοινοβουλευτικής κυβέρνησης, κατ’ ουσίαν όμως με σκοπό να παραγραφούν αδικήματα εσχάτης προδοσίας που τυχόν διεπράχθησαν κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο που άρχισε με τις εκλογές της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009, τάχθηκε δε υπέρ της άποψης ότι τα αδικήματα αυτά έχουν όντως παραγραφεί. Η τοποθέτηση αυτή ούτε ως πολιτική μπορεί να ερμηνευθεί, ενόψει των αντίθετων προεκλογικών εξαγγελιών του παραπάνω κόμματος, ούτε όμως και ως νομική, διότι δεν νοείται να ερμηνεύεται το Σύνταγμα κατά τρόπο πιο φιλικό για πολιτικούς που ενδεχομένως παρενόμησαν. Στο δεύτερο σημείο αναφέρονται τα κατωτέρω.

Τα προηγηθέντα πολιτικά γεγονότα είναι γνωστά. Η Βουλή της ΙΓ’ Περιόδου που προέκυψεν από τις εκλογές της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 διελύθη, ύστερα από δύομισυ χρόνια θυελλώδους βίου, με το διάταγμα 40/11.4.2012, κατόπιν προτάσεως της Κυβέρνησης Παπαδήμου που είχε λάβει ψήφο εμπιστοσύνης από την Βουλή, με το ίδιο δε διάταγμα προκηρύχθηκαν εκλογές για την 6^η Μαΐου 2012, καθώς και σύγκλιση της νέας Βουλής για την 17^η Μαΐου 2012, όπου έλαβε χώρα και η ορκωμοσία των βουλευτών.

Δοθέντος, όμως, ότι στο διάστημα που επακολούθησε από την 6^η Μαΐου μέχρι την 17^η Μαΐου δεν επετεύχθη ο σχηματισμός βιώσιμης κυβέρνησης με μία από τις διαδικασίες που προβλέπει το άρθρο 37Σ, ο ΠτΔ με νεώτερο διάταγμα (72/19.5.2012) διέλυσε την Βουλή της ΙΔ’ Περιόδου, η οποία είχε αρχίσει από την ημέρα διενέργειας των εκλογών της 6ης Μαΐου (άρθρ. 53§1Σ) και προκήρυξε νέες εκλογές για την 17^η Ιουνίου. Σχηματίσθηκε αμέσως μετά “Κυβέρνηση Συνασπισμού” (αυτός είναι ο σωστός όρος, άλλες δε ονομασίες εκφράζουν απλώς πολιτική

επιφύλαξη για λόγους που αφορούν τον κάθε κομματικό φορέα), στην οποία παρασχέθηκε και η εμπιστοσύνη της Βουλής κατά την ψηφοφορία της 8^{ης} Ιουλίου.

Έχει αρχίσει, λοιπόν, η Πρώτη τακτική σύνοδος της ΙΕ' Περιόδου και τίθεται το ερώτημα αν η μεσολαβήσασα και θνησιγενής ΙΔ' Περίοδος λαμβάνεται υπόψιν για τυχόν "παραγραφές" ποινικών αδικημάτων που διεπράχθησαν από μέλη της Κυβέρνησης που ήταν στην εξουσία κατά την διάρκεια της ΙΓ' Περιόδου (4.10.2009→). Η απάντηση είναι ότι η ατυχήσασα ΙΔ' Περίοδος δεν μπορεί να ληφθεί υπόψιν και αντικρούεται η άποψη περί "παραγραφής", όπως προκύπτει από την ερμηνεία του Συντάγματος.

Ειδικότερα, στο άρθρο 86Σ, όπως αναθεωρήθηκε το 2001 (κείμενο τελείως αντιδημοκρατικό, αφού εξασφαλίζει ουσιαστικά πλήρη ατιμωρησία για όλα τα μέλη της Κυβέρνησης, και για την κατάργησή του και μόνον αξίζει να ξεκινήσει, το επόμενο έτος, η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος) ορίζεται ότι: «§1. Μόνον η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει», συμπληρώνεται δε η διάταξη αυτή με την παράγρ. 3 εδ. ε' του ίδιου άρθρου, όπου αναφέρεται ότι: « Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παράγραφο 1 αρμοδιότητά της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος».

Από τις παρατεθείσες διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα: κατά πρώτον δεν πρόκειται περί είδους "παραγραφής", όπως δημοσιογραφικά αναφέρεται. Ορθότερα, πρόκειται περί αποσβεστικής προθεσμίας (βλ. απόφ. Ειδικού Δικαστ. άρθρ. 86Σ αριθμ. 9/90, in Παραράς- Corpus III, 1999, σελ. 223-226), διότι με το πέρας της δεύτερης συνόδου παύει απλώς η κατά χρόνον περιορισμένη αρμοδιότητα της Βουλής να κινήσει την δίωξη (βλ. και στον Ευάγγ. Βενιζέλο, Μαθήματα Συντ. Δικ., 2008, σελ.566).

Περαιτέρω, για την έναρξη και συμπλήρωση της "παραγραφής" αυτής, δεν αρκεί ότι μετά την λήξη της βουλευτικής περιόδου, εντός της οποίας διεπράχθησαν τυχόν αδικήματα, διεξήχθησαν, κατά το Σύνταγμα, βουλευτικές εκλογές και άρχισε έτσι, τυπικά, η νέα βουλευτική περίοδος. Πρέπει, περαιτέρω, η νέα Βουλή που θα

προκύψει να έχει την ευχέρεια, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις, να κινήσει τις διαδικασίες που προβλέπονται στις άλλες διατάξεις του άρθρου 86Σ. Δηλαδή πρόταση άσκησης δίωξης που υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές, απόφαση της Βουλής για την συγκρότηση ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής που θα διενεργήσει προκαταρκτική εξέταση, νέα απόφαση της Βουλής για την άσκηση ή μη δίωξης. Οι ενέργειες δε αυτές πρέπει να ξεκινήσουν – αυτός μόνον ο χρόνος παρέχεται στη Βουλή – εντός των δύο πρώτων και συνεχόμενων βουλευτικών τακτικών συνόδων της νέας βουλευτικής Περιόδου, η δε Βουλή μπορεί να ασκήσει την δίωξη μέχρι τον τερματισμό της δεύτερης τακτικής συνόδου.

Με άλλες λέξεις, το Σύνταγμα εννοεί, ως επόμενη βουλευτική Περίοδο, εκείνην η οποία θα διαρκέσει τουλάχιστον δύο τακτικές συνόδους, ώστε στο διάστημα αυτό η Βουλή να έχει την χρονική άνεση να ασκήσει ενδεχομένως δίωξη.

Εν προκειμένω, μετά τις εκλογές της 6^{ης} Μαΐου δεν κατέστη δυνατόν να σχηματισθεί Κυβέρνηση που να απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής και να ξεκινήσουν οι εργασίες της. Έτσι, η Βουλή αυτή δεν λειτούργησε και υποχρεωτικώς διαλύθηκε την 19^η Μαΐου και μαζί της και η ΙΔ' Περίοδος. Άρα η εφαρμογή του άρθρου 86Σ ήταν νομικώς αδύνατη και καμιά “παραγραφή” δεν άρχισε ούτε και συμπληρώθηκε.

Για αδικήματα, λοιπόν, που τυχόν διεπράχθησαν από τον Οκτώβριο του 2009 μέχρι την 11^η Απριλίου 2012, οπότε και διελύθη εκείνη η Βουλή, η “παραγραφή” έχει αρχίσει να τρέχει από την 17^η Ιουνίου, ήδη δε διατρέχουμε την πρώτη τακτική βουλευτική σύνοδο αμέσως μετά τις εκλογές (άρθρ. 53§1Σ), η δε δεύτερη τακτική σύνοδος θα αρχίσει υποχρεωτικώς την πρώτη Δευτέρα του προσεχούς Οκτωβρίου, οπότε η Βουλή συνέρχεται αυτοδικαίως για τα ετήσια έργα της(άρθρ. 64Σ). Κατά το Σύνταγμα, η διάρκεια της δεύτερης αυτής τακτικής συνόδου δεν μπορεί να είναι συντομότερη από πέντε μήνες. Θεωρητικά, όμως, η σύνοδος αυτή μπορεί να διαρκέσει μέχρι την πρώτη Δευτέρα του επόμενου Οκτωβρίου 2013. Αυτό είναι και το απώτατο σημείο για να λάβει η Βουλή την όποια απόφασή της, άλλως οι παρανομήσαντες θα μείνουν στο απυρόβλητο.

Αν δε οι εργασίες της παρούσης πρώτης τακτικής συνόδου λήξουν, διότι θα λειτουργήσουν ενδεχομένως θερινά Τμήματα της Βουλής (θεωρώ ότι ο

υπολειπόμενος χρόνος, το πρόσθετο χρήμα για βουλευτικές αποζημιώσεις και η σπουδαιότητα των νομοσχεδίων που πρέπει να ψηφισθούν καθιστούν πολυτέλεια για φέτος την λειτουργία Τμημάτων), η δεύτερη τακτική σύνοδος αρχίζει, όπως αναφέρθηκε, εν πάσει περιπτώσει από την πρώτη Δευτέρα του προσεχούς μηνός Οκτωβρίου. Διαλύονται, λοιπόν, και οι σχετικές ανησυχίες του Γ. Μπουρδάρα (“Λειτουργία Βουλής με θερινά τμήματα”, Καθημερινή, 14.7.2012), ως προς το αν τα θερινά τμήματα θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον χρόνο παραγραφής.

Κλείνω με την παράθεση μιας αξιοπρόσεκτης περικοπής επιφανούς Ελβετού ιστορικού: « Όταν εγκληματείς υπέρ των συμφερόντων (του μεγαλείου, της αίγλης, της ισχύος) του συνόλου, τα εγκλήματά σου παραγράφονται, ιδίως αν πρόκειται για την αθέτηση κάποιας εκβιαστικής πολιτικής συμφωνίας, εφ’ όσον το δημόσιο συμφέρον προηγείται πάντοτε και υπερέχει.... Όλα εξαρτώνται εν προκειμένω από την επιτυχία. Όταν τα εγκλήματά σου δεν αποβαίνουν υπέρ του συνόλου, δεν παραγράφονται. Οι μεγάλοι ευεργέτες του δημόσιου βίου – και μόνον αυτοί – δικαιούνται χάριτος για τα εγκλήματα του ιδιωτικού τους βίου. Τους συγχωρούνται επίσης προσωπικές αδυναμίες και πάθη, με το σκεπτικό πως αυτά δεν είναι παρά έκφραση μιας βιολογικής υπερέντασης άγνωστης στους κοινούς θνητούς. Έχοντας έκτακτες εξουσίες αντιμετωπίζουν και έκτακτους πειρασμούς – έτσι τουλάχιστον πιστεύεται – γι’ αυτό και κρίνονται πολλές φορές με μεγαλύτερη επιείκεια. Συνοπλογίστε και την αδιαμφισβήτητη συγγένεια της ιδιοφυΐας με την παράνοια» (= Jacob Burckhardt, Οι Μεγάλοι της Ιστορίας, εκδ. Ροές, Αθήνα 2010, σελ. 87-88 = αναφέρεται στους μεγάλους ηγέτες).

Πέτρος Ι. Παραράς

Επίτιμος αντιπρόεδρος ΣτΕ

Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου